28. oktoober 2014

Number 3 (75)

Direktor kiidab

- **väga hea õppeedukuse eest 2014/15. õa I veerandil järgmisi õpilasi:**

2. klass: Ardi Hindrikson, Gedlin Jaanus, Kristel Kanarik, Krister Põkk, Hans Robin Põld, Regon Raadik, Helis Marleen Saare, Henri Suur, Henri Vana;

3. klass: Mona Jõema, Karoliina Kets, Deisi Kruustik, Lisbeth Lepp, Merili Nagel, Laura Nemvalts, Karl Peetso, Anette Maria Soekarusk, Timo Rasmus Tammeorg, Richard Uibo;

4.a klass: Kaialiisa Kelt, Andreas Paabut, Elisabeth Pehk, Artur Johannes Prangel, Caroly Viljamaa;

4.b klass: Randel Matthias Lepp, Sirelin Petersell, Mia Kristin Prozes, Anna Maria Rõõmus, Katleen Schmeiman;

5.a klass: Aleksandra Jermohhin;

5.b klass: Annette Vijar, Triinu Vijar;

6.a klass: Kristin Kivioja, Katrin Kulberg, Johanna Laanoja;

7.a klass: Getter Lepp, Kairiin Märtson, Laura Sinkartšuk;

8.a klass: Herti Juhandi, Märt Pilliroog;

8.c klass: Hanna Maria Laane;

9.a klass: Andra Rahasepp, Triin Mirjam Tark.

- **hea õppeedukuse eest 2014/15. õa I veerandil järgmisi õpilasi:**

5.a klass: Marken Helena Härmits, Karolin Kalk, Diana Kool, Patric Kurvits, Siim Lepp, Eneli Mattus, Rudolf Pragi, Kattrina Raudhein, Eliina Katriin Sulaoja, Rainer Vana, Aurora Vierland;

5.b klass: Ken-Martti Holberg, Samuel Kolsar, Karolin Laanjõe, Mihkel Liivago, Markus Lina, Ranno Rahasepp, Jan Markus Salum, Samanta Suitsik, Markus Villako;

6.a klass: Taavi Ilves, Kevin Koosa, Kristin Kooskora, Keidy Lõiv, Indra Liz Nemvalts, Elisabeth Olesk, Marten Pendla, Kristiina Reinok, Anete Saar;

6.b klass: Ants Johannes Rüütle, Mariliis Vilt;

7.a klass: Robert Birnbaum, Helina Inno, Kris-Ly Kannik, Stella Katškan, Helena Kink, Katariina Kinnunen, Carl Kivi, Eliise Kohala, Hanna Renata Kottise, Sten Naruson, Laura Noormets, Brenda Ojatamm, Robin Põvvat, Lizette Raudnagel, Pamela Saarniit, Jaanika Seli, Gendra Vahtra, Karoli Villako;

7.b klass: Fred-Eric Kärblane, Kristi Lodeson, Liis Peddai, Ruben Pütt;

8.a klass: Kertu Laanoja, Paul Marten Luude, Liisbeth Michelson, Laura Nagel, Carmen Piirsalu, Gerryt Teos;

8.b klass: Laura Koitsaar, Karmen Mikk, Kelli Nurm, Arned Parman, Kadi Siilbek;

8.c klass: Maria Johanson, Mark Robin Kalder, Karina Kaldvee, Cornelia Kivi, Gregor Kulla, Laura Pendla, Regle Raadik, Brigita Roger, Kristina Eliisa Sulaoja, Vanessa Varend;

8.d klass: Tuuli Ilus, Eedi Jäger, Marken Järv, Rutt Kahre;

9.a klass: Morris Jallai, René-Kristjan Jüriöö, Kristo Kannik, Reimo-Taavi Lõbu, Tanel Marran, Helen Piir, Birgit Russka, Krister Vasser;

9.b klass: Egert Aalde, Annabel Jaamaste, Pilleriin Koor, Helle Leis, Stella Maasik, Kelly Mattus, Villu Serv;

9.c klass: Annabel Hakmaa, Triin Mägi, Mari-Mall Puksa, Sirly Sõmerik, Criselle Tennosaar.

- **EKSL 6.-9. klasside tütarlaste jalgpalli meistriliiga finaalis edukalt osalenud õpilasi:**

Eesti Koolispordi Liidu 6.-9. klasside tütarlaste jalgpalli meistriliiga finaalvõistlustel Viljandis saavutas Põlva Ühisgümnaasiumi võistkond IV koha. Võistkonda kuulusid Ave-Lii Laas, Kristin Kukli, Liisi Anete Mark, Crisella Tennosaar, Sirly Sõmerik, Selma Rein, Karoli Villako, Maarja Kongi.

Lusti täis LIIKUMISMINUT

29. septembrist kuni 5. oktoobrini toimus rahvusvaheline liikumisnädal MOVE WEEK. Liikumisnädala raames kogunesid Põlva ÜG algklasside õpilased 2. oktoobril peale esimest tundi aulasse, et osa võtta LIIKUMISMINUTIST.

LIIKUMISMINUT on lõbus ja nagu nimigi ütleb, ainult 1 minut kestev virgutus, mis paneb laste südamed kiiremini põksuma ja toob naeratused näole. Liikumiskombinatsioonid on välja mõelnud tantsuõpetaja Märt Agu. Liikumisminuti idee on võetud šotlastelt, kes kaasasid sellega eelmisel aastal sadu kooliõpilasi. See on suunatud eelkõige noorema vanuseastme õpilastele liigutamaks end vahetunnis või miks mitte koguni tunni ajal, kui keha vajaks virgutust peale pikka istumist.

Õpilased oli tublid ja tegid hoogsalt liikumiskombinatsioone Katre ja Marise ettenäitamisel kaasa. Kõik said toredast ettevõtmisest end muusika rütmis liikuma ja naeratuse näole.
Aitäh kaasabilistele!

Elina Martin
kehalise kasvatuse õpetaja

Teistmoodi koolipäev

9. oktoobri „koolipäev“ algas 7.a ja 8.b klassi õpilastele kell 7 varahommikul Edu parklast, kus istusime bussi, et sõita Tallinnasse õppeekskursioonile.

„Tunnid“ toimusid teletornis, Eesti Televisiooni peamajas ja viimane tund oli Patarei vanglas.

ETV majas näidati meile stuudioid, kus salvestatakse paljusid Eesti saateid (nt Prillitoos, Terevisioon, Aktuaalne kaamera jt). Saime pilti teha ka äärmiselt sõbraliku Reet Linnaga, kellega kohtusime grimmitoas. Samuti saime istuda Terevisiooni tegijate diivanil ning AK stuudios laua taga ja end monitorist näha. Muuseumis näidati meile ka lastelavastuste kostüüme.

Patarei vangla oli hirmus ja huvitav samal ajal. Seal nägime vangide magamis-, dušši- ja jalutusruumi. Giid rääkis meile, kuidas mõisteti vangide üle kohut, kuidas neid karistati, kui nad ei allunud reeglitele ning mil viisil vangid üksteisega käitusid. Viibisime kambris, kus 20 magamiskohaga ruumis võis olla kuni 45 kinnipeetavat. Saime teada ka, et vanglast on põgenema saanud ainult kolm vangi ja seda ainult tänu mõnele vanglatöötajale, kes hiljem ka oma töökoha kaotasid.

Kokkuvõtteks oli neljapäevane koolipäev väga lahe ja põnev.

7.a ja 8.b klassi nimel Getter Lepp
7.a klassi õpilane

GLOBE konverents Viljandis

26.-27. septembril toimus üleriigilise GLOBE keskkonnaalaste uurimistööde konverents Viljandi Gümnaasiumis.

Meie koolist oli konkursil ka üks töö „Vääveldioksiidi sisaldusest Põlva õhus“, aga kahjuks töö teinud õpilane Mirjam Sarnit ei saanud osaleda. Õpetaja Inga Tiivoja kutsus kaasa meid (loo autoreid), et näeksime ja kuuleksime, milliseid töid ja kuidas ette kantakse. Plaanime 8. klassi lõpus teha ka väikese uurimistöö ja selle tõttu on hea kogemusi omandada.

Viljandisse jõudes nägime päris palju tuttavaid nägusid GLOBE suvelaagrist, millest kirjutasime esimeses infolehes. Peale registreerimist ja suupisteid läksime konverentsisaali. See oli koolimaja uues osas ja üldse nägi Viljandi uus riigigümnaasium väga kena ja huvitav välja. Konverents algas TTÜ teadlase Veiko Karu loenguga vee kasutamisest maavarade kaevandamisel. Sellele järgnesid GLOBE konkursil võitnud uurimistööde ettekanded: õhutemperatuuri prognoosi täpsust mõjutavatest teguritest ja mudaravist Saaremaal.

Peale lõunasöögi nautimist kuulasime kokkuvõtet füüsilise keskkonna mõjust õppeedukusele, kaevude vee kvaliteedist, pärandkultuuri aastast 2013, kultuuriväärtustest Saaremaal ja nurmkanast. Siis tuli väike paus suupistetega. Peale suupisteid kuulasime jälle esitlusi ilvesest, ekspeditsioonist Meiekose õpperajal. Haridusministeeriumi esindaja Imbi Henno tegi kokkuvõtte 2014. aasta uurimustöödest. Jälle oli väike paus suupistetega, mille järel Ülle Kikas Tartu Ülikoolist rääkis 2013/14. aasta tahmamõõtmiste tulemustest. Ka meie kool osales selles projektis. Konverents lõppes auhinnatud tööde autasustamisega. Autasud (raamatud) said õpilased ja nende juhendajad ise valida kohale toodud raamatute hulgast.

Õhtul viisid Viljandi Gümnaasiumi õpilased, kes olid giidideks, meid linnaga tutvuma. Nägime erinevaid kirikuid ja Viljandi järve ning käisime Viljandi lossi varemetes. Peale väsitavat jalutuskäiku linnas saime õhtusööki nautida. Peale seda vaatasime dokumentaalfilmi prügimägedest ja arutlesime selle filmi üle. Ööbimine oli Viljandi Gümnaasiumis kahes klassiruumis. Olime päris kaua üleval, sest ühel poisil ei olnud und ja ta segas kõikide magama jäämist.

Olustvere mõis

Hobutööd

Järgmisel hommikul ärkasime 07:00, sõime hommikust ja pakkisime asjad kokku. Siis sõitsime bussiga Olustverre. Seal tutvustati meile Olustvere mõisa ning tehti sellega tutvumiseks ringkäik. Nägime Ilmar Tilga topiste kogu, põnev oli näitus „Hobutööd ja rakendid“, kus olid väikesed maketid hobustega tegemas kõiki töid, mis varasemalt on hobustega talus tehtud. Oli moosilaat ning klaasitöökoja külastus. Moosilaadal sai maitsta palju erinevaid moose ja sobiva endale kaasa osta. Klaasitöökojas sai igaüks endale täpselt sellise klaasi puhuda nagu ta ise tahtis. Enne äraminekut saime Olustvere mõisas ka lõunasööki süüa, mis oli väga maitsev. Siis viis buss meid Viljandi Gümnaasiumi juurde tagasi ja pikk tee kodu poole võis alata.

Klaasi puhumine

Meile väga meeldis konverentsil, sest me saime endale uusi tuttavaid juurde ning nägime ka vanu tuttavaid GLOBE suvelaagrist. Samas saime väga palju kogemusi, kuidas on hea esitlusi esitada ning kuidas neid paremini teha. Seda läheb tegelikult meil niipea vaja, sest meil tuleb teha 8. klassi lõpus loovtöö ja me saame neid teadmisi kasutada.

Rutt Kahre (8.d klass) ja Laura Koitsaar (8.b klass)

Õppepäevad Loode- ja Lääne-Eestis

Ühel ilusal hommikul, täpsemalt 4. septembril kell 8.00 startisime 11.b klassi õpilastega Edu keskuse parklast rännakule Loode- ja Lääne- Eestisse. Bussiga sõitsime enamvähem 4 tundi, sest esimeseks peatuskohaks oli Loode-Eestis asuv Veskijärve karjäär. 4 000 aastat tagasi oli siin olnud meri, aga praegu kasvas muistsel merepõhjal männimets. Sealkandis oli inimese süül maha põlenud umbes 800 hektarit metsa. Üldse võib öelda, et 99% metsatulekahjudest on inimtekkelised. Nägime, milline näeb välja mets pärast tulekahju ja mõtisklesime, millist kahju ja kasu metsatulekahju endaga kaasa toob. Metsapõlengute tagajärjed ei ole ainult negatiivsed, loodus tasakaalustab alati kõik ära. Tänu metsatulekahjule kasvab seal nüüd rohkesti pohli, kahjustatud puudel leidsid elupaiga üraskid ning need omakorda meelitasid kohale meie metsade suurimad rähnid - musträhnid. Elurikkusele kaasaaitamiseks taastati sealkandis ka kõrede ehk juttselgkärnkonnade elupaik. Kõigest sellest kuulsime RMK Nõva looduskeskuse töötaja Silja Silveri juhendatud õppeprogrammi "Maa, mis tõuseb merest" raames. Sõitsime koos Silja Silveriga edasi RMK Nõva looduskeskusesse, kus saime uudistada Valeri Štšerbatõhi fotonäitust "Kes meil metsas elavad?" ja püsiekspositsiooni. Toredad olid laes rippuvad lindude siluetid, metsa tulest taastumise väljapanek ja Neugrundi kraatri makett. Looduskeskuse tammeparkett pani mõtlema ajutistele ja püsivatele asjadele. Huvitav oli õppevahend, millega sai tunnetada erinevate puitude tihedusi. Purkidesse olid pandud autode alla jäänud erinevat liiki roomajad. Mikroskoobiga saime vaadelda maailma eri paikadest toodud liivasid ja tillukesi lülijalgseid. Lahke pererahvas pakkus teed ja õunu. Edasi viis retkejuht meid Haldjametsa, kus saime temalt kuulda imelisi ja õpetlikke haldjametsa-lugusid. Seejärel suundusime üle liivaluite mere äärde, otse laulvatele liivadele. Kui lohistasime jalgadega liiva sees, tekkis krudisev laulusarnane heli ja sellepärast nimetataksegi Nõva ranna liivasid laulvateks. Septembris on meri veel piisavalt soe selleks, et ujumas käia, mõned meist seda võimalust kasutasidki. Huvitavamatest loomadest leidsime meriristi ehk millimallika, aga kohtasime ka erinevaid karbiliike.

Õhtuks sõitsime bussiga Silma õpikoja juurde, mis asub otse mere ääres, Saunja lahe kaldal. Silmal võttis meid vastu kohalik linnumees ja loodusgiid Marko Valker. Majutusime, sõime õhtusöögi, tutvusime kohalikus koduloomapargis elutsevate šoti mägiveiste, kitsede, lammaste ja kanadega ning suundusime jalutuskäigule Silma õpikoja ümbruses. Sealne laht on kõigest 1 meetri sügavune, äärtes isegi madalam. Sumpasime üle rannaniidu, mööudusime roostikest ja jõudsime päikese-loojanguks Silma linnuvaatlustorni. Ümberringi paistsid roostikud, rannaniidud ja merega ühenduse kaotanud endised lahesopid ehk jäänukjärved ehk rannikulõukad. Silma lahtedes ei leidu Läänemerele iseloomulikke kalaliike, sest selleks on vesi siin liiga mage. Nägime ööbima saabuvaid sookureparvesid ja kuulasime nende kruugutavaid hääli. Kummaline mõelda, et paigas, kus praegu oli üsna kuiv maa, sõitis veel 300 aastat tagasi Peeter I oma laevaga. Tagasi ööbimispaika jõudes olidki kõik väsinud ning mindi magama.

Silmal

Teine päev võis alata. Ärkasime kell kaheksa, sõime hommikust ning pakkisime oma asjad. Alustasime sõitu Põõsaspea neemele. Põõsaspea neem on Eesti kõige loodepoolseim neem. Ornitoloogid ehk linnu-teadlased armastavad seda paika külastada, sest kahel korral aastas, sügisel ja kevadel, mööduvad siinsest "pudelikaelast" rändlinnud. Sügisrännet jälgides saab teada, kuidas läks lindudel pesitsemine meist põhjapoolsematel aladel. Noorlindude sulestik erineb vanalindude omast ja nii on lihtne märgata pesitsemise edukust. Meie nägime laperdava lennuga musta värvi kormorane.

Nõva rannas

Põõsaspeal

Edasi sõitsime Noarootsi poolsaarele. Keskajast kuni viimase sõjani elasid Noarootsis rannarootslased. Teel möödusime Aulepa tuulepargist ja jõudsime Sutlepa mere äärde, mis on Noarootsi suurim järv. Matkasime roostikurajal, kus kahele poole laudteed jäi kõrge pilliroog. Pillirootaimede vahel kohtasime üksikuid teisi taimeliike, näiteks mürgist harilikku maavitsa, kes kuulub samasse perekonda kartuliga. Lõunasööki pakuti meile Saare mõisas, mille omanikuks on härra von Roseni pere. Mõisakompleks on kenasti taastatud ja sinna on ehitatud ka lennuväli, et võõrsil elavad mõisaomanikud saaksid aegajalt oma mõisas käia. Pärast lõunasööki jätsime hüvasti retkejuht Marko Valkeriga ning sõitsime edasi Matsalu rahvuspargi külastus-keskusesse Penijõel. Matsalu looduskaitseala loodi 1957. aastal ja 2004. aastal muudeti see rahvuspargiks. See on üks tähtsamaid veelindude rändepeatuse- ja pesitsusalasid. Seal on ligikaudu 16000 luike, 60000 hane, 30000 lauku ja 15000 sookurge. Kõike seda ja palju muudki saime teada Matsalu tutvustavat filmiprogrammi vaadates. Penijõe külastuskeskuses oli ka püsiekspositsioon, mida uudistades saime infot lindude rändeteede, linnulaulu, munade ja palju muu kohta. Meelde jäid ka loomade topised. Külastuskeskuses ühines meiega Matsalu giid, bioloog Marje Loide, kellega koos suundusime paadisõidule mööda Suitsu ja Kassari jõgesid. Pidime sõitma kahe paadiga, sest ühe paadi peale meie klassi õpilased ära ei mahtunud. Mõlemal pool jõekallastel madalas vees kasvas pilliroog. Pilliroog paljuneb jämeda pika risoomi ja juurduvate maapealsete varte abil. Teda on raske tõrjuda, sest ta paljuneb kiiresti. Suvine niitmine pidi roo nõrgemaks tegema. Pilliroogu kasutatakse tavaliselt katusekattematerjalina ja ka mattide tegemiseks. Pilliroo vahel kasvas ka kassitapp, kaisel, ahtalehine hundinui ja vesiroosid. Kaardilt on näha, et Kassari jõgi suubub Matsalu lahte, aga tegelikkuses me mööda jõge Matsalu lahe peale küll sõita ei saanud, sest roostik oli paatidele läbimatu. Roostikus saime tuttavaks ka roo-loorkulliga, kelle nime on väga keeruline kiiresti hääldada.

Saare mõis Noarootsis

Kassari jõel

Pärast paadisõitu käisime Suitsu linnutornis ja matkarajal. Laudtee, mille ääres oli nii sanglepikut kui ka rannaniitu ja mis suundus muistse plaani järgi ehitatud heinaküüni. Rajal tutvusime Eesti kõige väiksema hiire - pisihiire ja tema pesaehituskunstiga. Rada läbitud, ootas meid bussisõit Metsküla Algkooli, meie ööbimispaika. Tassisime oma kotid koolimajja, valisime endale magamiskohad ja suundusime sööklasse. Koolimaja ja ka söökla olid hästi pisikesed, nimelt õpib Metsküla Algkoolis praegu ainult 16 õpilast. Kõhud täis söödud ja kokatädi Ene tänatud, läksime jalutama. Jalutamise eesmärgiks oli üles otsida Näärikivid, mis olid Eestisse tulnud jääga. Vaatamata hämarusele leidsime need üles, aga pimeduse saabumise tõttu kõndisime peatselt kooli juurde tagasi ja läksime magama.

Näärikivid

Õppekäigu viimast päeva ehk siis laupäeva, 6.septembrit alustasime Metsküla Algkoolis ülesärkamise ja hommikusöögi söömisega. Tänasime Metsküla Algkooli kokatädi Enet hea toidu ja külalislahkuse eest ning asusime teele Keemu linnutorni. Keemu linnutornist avanes vaade Matsalu lahele, kesklahe saartele ning lahe idaosas paiknevale roostikule. Linnutornist saime mugavalt jälgida lindude askeldamist. Kui retkejuht Marje jutud kohalikust külaelust kuulatud ja külakiigega kiigutud, läksime edasi Pagaranna rannaniidule. Pagarannal karjatati veiseid, mida rannaniitudel tavaliselt tehaksegi. Nägime suuri näärikivisid, mis olid siia tulnud jääga. Rannaniidult korjasime endale mälestuseks püriiti ehk “kassikulda” või “lollide kulda” ja uurisime rannaniidule iseloomulikku taimestikku. Edasi läksime Salevere Salumäele. Laudadest ehitatud treppe mööda kõndides nägime kõrget paeseina. Kohalike jaoks oli see paik püha ja neile ei meeldinud sinna ehitatud trepp. Liikusime mööda väga haruldast ja liigirikast loometsa, haruldastest liikidest nägime paeseinal kasvamas pruuni raunjalga. Allikal saime tervendava veega oma silmi kasta. Salevere Salumäel oli ka tihedat kasutust leidev peoplats muljetavaldava avara vaatega. Märkamatult oli kätte jõudnud lõuna ning suundusime sööma Birgiti trahterisse. Kui saime kõhud täis, algas sõit Puhtulaiule. Laiuks nimetatud koht osutus hoopis poolsaareks, taas kogesime, mis juhtub kui maa tõuseb merest. Puhtulaiul kasvab salumets. Võtsime aega mõtisklemiseks vanade puude - tamme ja honga juures.

Lehtpuud kasvasid isegi päris mererannas, sellist vaatepilti ei ole mujal Eestis võimalik kohata.

Kõndisime mööda rannariba, nautisime vananaistesuve ja osad põikasid rannast ka väikeste saarekeste peale. Vaatlustorn võimaldas saada laiema ülevaate ümbritsevast. Püstitatud oli seal ka mälestusmärk Friedrich Schillerile ja muidugi Puhtulaiul tegutsenud ornitoloog Eerik Kumarile. Puhtulaiult lahkudes jätsime hüvasti Marje Loidega, kes oli meile Matsalus toredaks ja targaks giidiks olnud. Pikast päevast väsinud, käisime enda toiduvarusid täiendamas Häädemeeste kaupluses ning läksime teele viimasesse sihtkohta - Kabli linnujaama. Kablis rääkis ja näitas Meelis Leivits meile kuidas lindude loendamine käib. Kõige sagedasemateks külalisteks pidid seal olema põialpoisid, keda oli 40 hooaja jooksul rõngastatud 156292 isendit. Meie nägime, kuidas mõõdeti ja rõngastati punarinda, salu-lehelindu ja väikest lehelindu. Kablis oli ka vaatetorn ja ilus liivarand. Meie kurvastuseks oli veetase nii madal, et ujumisest ei tulnud midagi välja. Lõpuks hilisõhtul jõudsime õnnelikult tagasi Põlvasse.

Puhtulaiul

Kokkuvõtteks võib öelda, et meie õppepäevi iseloomustas hea ilm, hea tuju ja huvitavad sihtkohad, mida läheks veel teist kordagi külastama. Täname Keskkonnainvesteeringute Keskust, kelle rahaline tugi võimaldas meil nendest õppepäevadest osa saada!

11.b klassi õpilased Karin, Kärt, Hardi ja õpetaja Urve

Omanäoline koolitund

10. oktoobril oli 3. klassi majandusõpetuse tunnis külas Liisa isa Jaan Lang. Külaline tutvustas õpilastele ehitaja tööd. Iga maja ehitamine algab projektist. Nii uuritigi üheskoos mõne ehitise algust paberil. Siis vaadati fotodelt majaehituse eeltöid ning valminud maju. Kuna hr Jaan Lang on Betoonkivi OÜ juhataja, siis said õpilased aimu ka firmajuhi ülesannetest ja kohustustest. Esineja rõhutas, et inseneriks saada, on vaja palju õppida. Tüdrukud tundsid huvi, kas inseneriamet sobiks ka neile.
Oli huvitav ja silmaringi avardav tund. Aitäh külalisele!

3. kl majandusõpetuse õpetaja Ester Kalder

Septembris oleks tunnustatud kunstnik ja lastekirjanik Edgar Valter saanud 85 aastaseks. 16. oktoobril oli 2. klassi õpilastel keskraamatukogu lasteosakonnas raamatukogutund „Ahaa, Edgar Valter“. Tutvuti põgusalt Edgar Valteri elulooga. Siis said õpilased ülesandeks leida riiulitelt Edgar Valteri loomingut. Pokud olid tuttavad juba varasemast ajast. Toredaks avastuseks oli Ellen Niidu välja mõeldud ja Edgar Valterilt näo saanud Krõll. See tegelane istus ka ise üleval raamaturiiulil. Nii mõnigi õpilane teatas, et tahab kindlasti Krõllilugusid lugeda.

2. kl õpetaja Ester Kalder

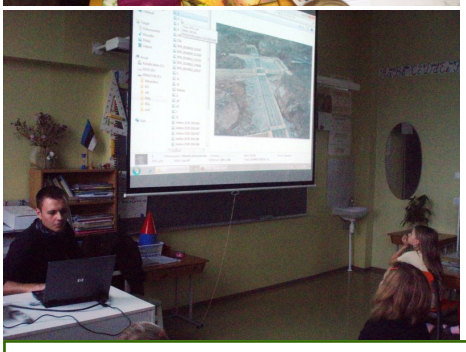

7.b klass Taevaskojas avatud meeltega

Septembrikuu viimasel päeval käis loodusklass oma esimesel õppekäigul. Fred Jüssi on öelnud: "Kui sa tahad leida midagi uut, siis käi vanu radu". Seda tarkust silmas pidades valisime esimese õppekäigu kohaks Taevaskoja. Seadsime endale eesmärgiks tutvuda Ahja jõe maastikukaitsealaga erinevaid meeli kasutades.

Mida kuulsime:

Saessaare paisu mühinat, elektrijaama töötamise häält, tuule kohinat, Emalätte veesolinat, Neitsikoopa „vokivurinat", pasknääri häält, tihase siutsumist, rähni toksimist, erinevaid legende, liivakivi on tekkinud Devoni ajastul ja on üle 350 miljonit a vana, Suure Taevaskoja paljandi kõrgus on 24 m, Ahja jõgi saab alguse Erastvere järvest ja suubub Emajõkke ning on 95 km pikk, selle aasta linnust – jäälinnust, Emalätte varingust, et pigilaiksus on puhta õhu tunnus, kuidas määrata jõe paremat või vasakut kallast, jäälinnu pesa lõhnab kala järgi jpm.

Mida kompisime:

Külma allikavett, krobelist kivi ja puukoort, põdra näritud haava kuusel, pehmet sammalt, lemmaltsa „plõksuvat" vilja, sarapuu lehte.

Mida haistsime:

Mullalõhna, värsket õhku, kõdu– ja seenelõhna, niiskuse lõhna jõe ääres.

Mida nägime:

Ahja ürgorgu, Saessaare HEJ ja paisjärve, Emalätte varingut, Neitsikoobast, Väikest ja Suurt Taevaskoda, liivakivipaljandit, graniidirahnu tee ääres, mürgiseid marju (piibeleht, kuslapuu, kuutõverohi), kahte oravat, konna, taimi (karusammal, lemmalts, osi), kasepahka, pigilaiksust vahtralehtedel, kooreüraskite kahjustatud puid, Salakuulaja kivi, sügisvärvides lehti jpm.

Jäälinnu mängu mängides kasutasime aga pea kõiki meeli korraga.

Taevas helesinine
Ahja jõgi vulises
Ehtne liivakivisein
Väga puhas õhk
Allikavesi Emalättel
Samblikud ja seened
Koopas kuldne neiu
Jäälind pesaurus
Avastamisrõõm

7.b klassi õpilaste mõtted on kirja pannud loodusainete õpetajad

9.b klass Luhasoo õpperajal ja Rõuges

24. septembril käisime koos klassiga Luhasoo õpperajal. Luhasoo õpperada asub Rõuge vallas, Läti piiri lähedal. Seega ootas meid ees poolteist tundi kestev bussisõit, mille käigus sai veel enne matka puhata või uurida juba matkakaarti. Ilmaga oli meil väga vedanud, sest vahelduseks sompus ilmadele säras päike. Võib-olla oli päike hakanud paistma sellepärast, et paljud meist olid kehva ilma kartes jalga pannud kummikud. Kohale jõudes jaotasime endid gruppidesse ning õpetajad jagasid meile seljakotid kõige vajalikuga katsete tegemiseks ja töölehtede täitmiseks. Kui kotid seljas ja kummikud jalas olid, ootas meid ees 5 kilomeetri pikkune õpperada. Alguses kõndisime metsas, aga peagi nägime ühte pisikest katusealust, kuhu olid küttepuud pandud. Selline puuriit matkaraja alguses tundud mõistetamatu. Õpetajad selgitasid, et raja lõpus on üks mõnus metsaonn, kus saab kütta ning öö veeta, aga küttepuud peaksid inimesed raja algusest ise kaasa vedama. Laudtee oli igati korralik, ei pidanud pingsalt jalgade ette vaatama vaid sai ümbritsevat loodust nautida. Rada oli varustatud infotahvlitega, kust sai korrata vanu teadmisi ning hankida uusi. Peagi tegime esimesed mõõtmised. Mõõtsime siirdesoos oleva vee temperatuuri, vee värvust ja läbipaistvust. Rabajärve

äärde jõudes mõõtsime laukavee temperatuuri ja muid vee omadusi. Kotist avastasime ka koolikraanist pärit kraanivee ja saime lõpuks võrrelda kolme erinevat vett: siirdesoo-, lauka- ja kraanivett. Lisaks pidime end proovile panema õpikutarkuste mäletamises, nimelt pidime ära tundma turbasambla ja karusambla. Õpikust lugedes on tundunud karusambla ja turbasambla eristamine lihtsana, aga nüüd, mil tuli ise need samblad loodusest leida ja töölehele kleepida, oli segadust palju. Õnneks saime üheskoos hakkama. Rada kulges kiiresti ja nägimegi ees seda soosaarekest, kus pidi olema metsaonn. Oli täitsa olemas ja käisime sees uudistamas ka, aga õppetööd otsustasime ikka õues jätkata, et õpetajate kuulamise ajal ka ilusat ilma nautida. Õpetajad oli raja kõrvalt kaasa võtnud erinevaid taimi, mida pidime töölehele kleepima ja iseloomustama. Mõned neist olid tuttavad, aga mõned meelest läinud ning saimegi siis neid meelde tuletada. Soosaarelt tagasi jalutasime omas tempos. Töölehelt oli teha jäänud veel viimane ülesanne, kus pidime kolmes vabalt valitud punktis uurima raba elurikkust.

Selleks piirasime 4-meetrise nööriga ala ning loendasime ringi alasse jäänud erinevate liikide arvu. Põnev oli laudteelt kõrvale astuda ja jalgade all vajuvat pinnast tunda. Üldjuhul töölehtede täitmine ei ole õpilastele väga meeltmööda, see tööleht oli aga igati põnev. Lisaks saime palju uut näha, kuulda, teada. Huvitav oli Luhasoo selle poolest, et nägime kõiki raba kujunemise etappe, madalsoost kuni kõrgsoo ehk rabani.

Edasi läksime väiksele tiirule Rõugesse, kus nägime Rõuge Põhikooli, Eesti Ema monumenti, Eesti sügavaimat järve - Rõuge Suurjärve ning teisi Rõuge järvi. Pikemalt peatusime Rõuge Ürgoru pervel, kus nägime Ööbikuoru vaatetorni ja vesioinaid. Kahjuks oli vaatetorn suletud, aga vesioinad töötasid ikka, nemad on ju "igiliikurid". Vesioinaid olid meist osad näinud, aga põnev oli ikka neid vaadata, kuulata ning mõelda nende tööpõhimõttele. Vesioinaste juurest pidime üles ronima mööda pikka treppi ja see oli üks paras katsumus. Üles jõudnud, kiikusime veel veidi ning ees ootas kojusõit. Kojusõidu muutis põnevaks meie teele sattunud põder. Õnneks oli meil tubli bussijuht, kes kiirelt reageeris ja põder sai õnnelikult tee ületatud! Õpetaja rääkis, et põtradel on jooksuaeg, nad otsivad kaaslast ega pane tähele ümberringi toimuvat.

Päevaga jäime kõik väga rahule, sest ilm oli ilus ja saime palju uut teada. Saime nautida loodust vahelduseks koolipingis istumisele. Seejuures tahaksimegi tänada Keskkonnainvesteeringute Keskust,

tänu kellele sai meie põnev loodusretk Luhasoo õpperajale ja Rõugesse võimalikuks.

Täname ka bioloogia ja geograafia õpetajaid, kes saatsid meid sellel rajal ja jagasid oma tarkust.

Pilleriin Koor
9.b klassi õpilane

Jäälindu otsimas

Oktoobri alguses käisid 1. ja 2. klassi õpilased Kiidjärve looduskeskuses. RMK loodusprogrammi raames uuriti Taevaskoja pärli – jäälinnu maailma.
Hakatuseks tehti tutvust uue välimuse ja sisu saanud looduskeskusega. Põnev oli uurida sipelgate maailma ning uudistada meie metsloomade topiseid.
Siis oli aeg 2014. aasta linnu, jäälinnu käes. Õppefilmi ning mitmesuguste ülesannete abil saadi teada, kus ta elab, mida sööb ning milline täpselt välja näeb.
Filmi vaadates saadi teada, kuidas jäälind kala püüab ning hiljem seda puuoksal sööb.
Selgus, et jäälind teeb pesa liivakivist kaldasse. 2. klassi õpilaste seas tekitas elevust fakt, et kuigi lind on särava sulestikuga, pidavat tema pesa väga haisema.
1. klassi lapsi üllatas, et osa jäälinde võib meil talvituda ning see, et lindudele on probleemiks, kui talvel sulgedesse jäätükid tekivad.
Seejärel said õpilased oma värskeid teadmisi töölehtede täitmisel kasutada.
Iga laps sai ka ise paberil kujutada mitmevärvilist lindu.
Kõige huvitavamaks ülesandeks oli binokliga jõeäärse looduse jälgimine. Soov imelist lindu näha oli nii suur, et paljud arvasid märkavat kedagi sinist vilksatamas. Teised jälle olid nukrad, et jäälind Ahja jõe ääres looduses leidmata jäi.
Lohutuseks oli 2. klassi õpilastel võimalus jälgida, kuidas pasknäär tammetõrusid jõe ühelt kaldalt teisele viis.
Kõik lapsed tulid Kiidjärvelt tagasi millegi võrra rikkamalt. Oli tore ja huvitav õppekäik.

Maili Kaupmees 1. klassi õpetaja
Ester Kalder 2. klassi õpetaja

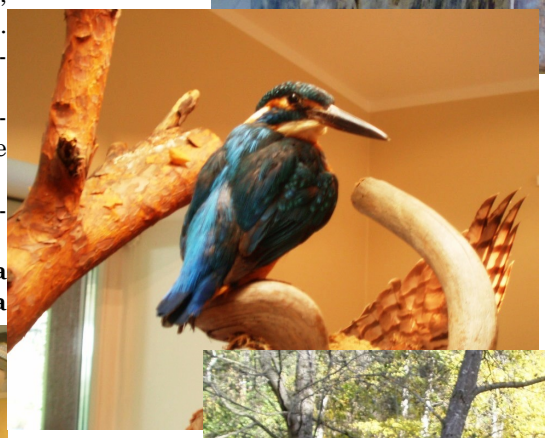

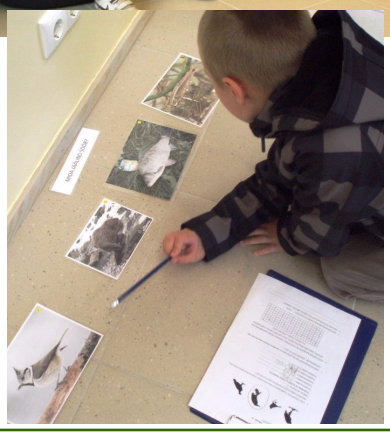

Konkursi pealkirjast tulenevalt - põhitõde jõudis taas kuulajateni

Etlemiskonkurss „Tahan Sulle öelda" toimus tänavu 14. korda.

18. oktoobri hommikul, kui osavõtjad olid registreerunud, võeti aula sinistel toolidel kenasti kohad sisse. Publiku ette astusid Kristi Raias 12. klassist ja meie kooli vilistlane Põlva Muusikakooli õpetaja Riivo Jõgi, kes olid tulnud muusikalist tervitust tooma. Jaak Joala repertuaarist tuntud „Naer" Kristi esituses paelus kuulajaid. Laulude lõppedes avas etlemisvõistluse kooli direktor Koit Nook, kes tuletas saalis viibijatele meelde, et konkursi päev langeb tänavu rahvakalendris kokku luukapäevaga, samuti tähistatakse hõimupäeva.

Direktor Koit Nook

Ka sellel aastal oli etlejaid Põlvasse tulnud Ida-Virumaalt Kohtla-Järvelt ja Toilast, Järvamaalt Türilt, Viljandist, Tartust ja Võrust. Oma maakonnast võtsid konkursi tee ette kaks Kanepi Gümnaasiumi ja üks Krootuse Põhikooli etleja.

Enne kui neljaliikmeline ekspertgrupp (Ivika Hein – Tartu Miina Härma Gümnaasiumist, Urve Järg, Ülle Sillamäe ja Külli Ots Põlvast) etlejaid kuulama ja hindama asusid, lõi oma vahva meeliületava ärevus-pingeid maha laadiva esinemisega hoo sisse Mammaste kooli 2. klassi õpilane Marcus Adamson. Marcus saab tulla konkursile alles kahe aasta pärast, nii näeb ette meie reglement. Poisi soov juba sel korral endast palju vanemate kaaslastega rinda pista näitas, et järelkasvu pärast ei tule muretseda.

Nüüd võis võistlus alata. Esitada tuli peast nii luuletus kui ka proosapala, mis võisid olla õpilaste loodud. Omaloomingust puudust ei tulnud, seda näitab neli välja antud eripreemiat. Minul raamatukogutöötajana on meeldiv tõdeda, et seekord esitati väärt mõtteid raamatute lugemise vajadusest ja sellest, kuidas raamatud on mõjutanud inimese elu pärast raamatu läbi lugemist. Mulle meeldis väga Võru Kreutzwaldi Gümnaasiumi 7. klassi tütarlapse Rahel Ariel Kauri mõte, kus ta ütles raamatu tegelaste kohta, et raamat ei saa läbi siis, kui viimane lehekülg loetud.

Tegelased lihtsalt peavad ju oma eludega jätkama, tegutsema edasi ka pärast raamatu lõppu mitte raamatulehekülgedel, vaid lugejate südameis, mõtteis ja keelel.

Võru Gümnaasiumi 10. klassi õpilane Liis Kikas oma proosapalas „Jan Kausiga lugemisharjumusi lahkamas" lõpetas väärt mõttega: „Lugemisega tuleb harjuda. Seda on iseendast kerge unustada ja raske taastada. Täielik raamatukoi võib suuremaks saades tunda, et ta ongi nii väsinud, et ei jõua enam raamatute poole vaadatagi ning lõpuks lööb käega, ah las siis minna.

Tagasi selle harjumuse juurde naasta on oi-oi kui raske, kuid mitte võimatu. See on nagu õhtune hammaste pesu, mille puhul saab mitmeid paralleele tõmmata lugemisega. Alguses peab ennast sundima, aga pärast on harjumus, ilma milleta ei saa." Keegi ei saa muuta inimeste lugemisharjumusi, küll saab muuta ennast.

Etlemiskonkurss paistiski seekord silma väga heade tekstivalikute poolest. Ka ei torganud silma, et keegi oleks esitanud talle mitte jõukohast repertuaari, nagu eelmistel aastatel on juhtunud. Võistlus kujunes tasavägiseks keskastmes. Varasemast tublimad olid ka noorema vanuseastme etlejad.

Lõpetuseks tahan öelda tänusõnad Maiale, Merlele ja Viivele, kelle õpilased jätsid koju kaks esimest, ühe teise ja ühe kolmanda koha.

Eriline tänu kunstiõpetaja Annelile saali kauni kujunduse eest ja Rauno Plankenile 11. klassist tänukirjade kujundamise eest. Huvijuht Annika sõnul kujundas noormees tänukirjad nii, nagu oleks ta neid ise saada tahtnud. Varasemalt on Rauno ka ise etluskonkursil osalenud.

Tänu huvijuht Annikale on nüüd võimalik näha pilte konkursil esinenud etlejatest.

Palju tänu kõigile abilistele. Kui kõik laabub, korraldame järgmisel aastal juubelikonkursi.

Žürii liikmed Ivika Hein, Urve Järg, Külli Ots ja Ülle Sillamäe

4.-6. klass

I koht – Siim Pärss – Kohtla-Järve Järve Gümnaasium 5. klass (juhendaja Ülla Toomjärv)

II koht – Getter Miida Kask – Kanepi Gümnaasium 4. klass (juhendaja Tähte Tagel)

III koht – Anett Marie Astok – Toila Gümnaasium 4. klass (juhendaja Katrin Kivimeister)

Eripreemia omaloomingu eest – Kristiina Ojala Põlva Põhikool (juhendaja Annika Uibo)

Põlva Ühisgümnaasiumi raamatukogu auhind – Kai-Melli Kapten – Türi Põhikool 6. klass (juhendaja Anneli Talviste)

7.-9. klass

I koht – Tanel Marran – Põlva Ühisgümnaasium 9. klass (juhendaja Maia Punak)

II koht – Marleen Kuusik – Viljandi Kesklinna kool 9. klass (juhendaja Külliki Asu)

III koht – Rahel Ariel Kaur – Võru Kreutzwaldi Gümnaasium 7. klass (juhendaja Külli Pihl)

III koht – Jessike Koort – Põlva Ühisgümnaasium 8. klass (juhendaja Viive Rätsep)

Eripreemia omaloomingu eest – Katrina Merily Reimand – Viljandi Kesklinna Kool 7. klass (juhendaja Alli Lunter)

Eripreemia omaloomingu eest – Victoria Ly Pell – Viljandi Kesklinna Kool 9. klass (juhendaja Alli Lunter)

Eripreemia proosapala hea esituse eest – Elise Jalonen – Toila Gümnaasium 9. klass (juhendaja Katrin Kivimeister)

10.-12. klass

I koht – Eleriin Käo – Põlva Ühisgümnaasium 12. klass (juhendaja Merle Pintson)

II koht – Timo Otsing – Põlva Ühisgümnaasium 12. klass (juhendaja Maia Punak)

III koht – Liis Kikas – Võru Kreutzwaldi Gümnaasium 10. klass (juhendaja Eha Tammo)

Eripreemia lihtsa ja südamliku esituse eest – Elina Bratšun – Kohtla Järve Järve Gümnaasiumi 10. klass (juhendaja Ilme Hallik)

Eripreemia teksti läbi tunnetatud esituse eest – Andrus Punt – Tartu Kristjan Jaak Petersoni Gümnaasium 10. klass (juhendaja Eha Valge)

Publiku lemmiku tiitel (10 punktiga) – Andrus Punt

Eripreemia proosateksti usutava esituse eest – Triinu Teppe – Kohtla-Järve Järve Gümnaasium 11. klass (juhendaja Ilme Hallik)

Eripreemia omaloomingulise teksti autorluse ja esituse eest – Kaspar Ljutt – Kohtla-Järve Järve Gümnaasium 12. klass (juhendaja Ilme Hallik)

Tiia Ojanurm

Raamatukogu juhataja

Eleriin Käo

Timo Otsing

Mäemaride kontsert

14. oktoobril oli hõimupäevade raames Põlva ÜG õpilastel suurepärane võimalus osa saada mäemaride kandleansambli Šõžarvlä (Sõsarad) kontserdist.

Aitäh suurepärase kontserdielamuse eest!